

Nr 167.

Av herr **Holmgren**, om beredande av lön åt vissa underläkare vid serafimerlasarettet m. m.

I oktober 1931 ingick serafimerlasarettets direktion till Kungl. Maj:t med en skrivelse, i vilken begärdes löneavseende betydligt sämre ställda än såväl samtliga i Stockholms stads tjänst anställda underläkare som ock i jämförelse med underläkarna vid universitetssjukhusen i Uppsala och Lund.

Denna framställning avsågs. I 1932 års åttonde huvudtitel anförde departementschefen i punkt 112 härom följande: »De skäl, som av direktionen anförts för denna löneavseende, äro enligt min mening onekligen vägande. De nu utgående lönerna torde i åtskilliga fall få anses otillfredsställande, särskilt om jämförelse göres med sjukhus av liknande art, som kunna tänkas uppträda som konkurrenser om de bästa läkarkrafterna. Med hänsyn till nu rådande förhållanden finner jag mig emellertid förhindrad att tillstyrka genomförandet nu av denna löneavseende.»

Hösten 1932 ingick serafimerlasarettets direktion med en förnyad framställning till Kungl. Maj:t om underläkarnas löner. Direktionen ansåg sig efter Kungl. Maj:ts föregående avslag icke kunna återupptaga sin begäran om löneavseende för samtliga lasarettets underordnade läkare, men utbröt vissa lönefrågor ur den ovan berörda framställningen. Den viktigaste av dessa var direktionens begäran om lön åt sju stycken underläkare, av vilka fem icke ha någon lön alls och två en obetydlig lön på några hundra kronor om året.

I den nyss för 1933 års riksdag framlagda statsverkspropositionen förklarar sig Kungl. Maj:t icke kunna bifalla direktionens framställning i annan mån än att de fem av ifrågakvarande läkare, som icke ha fri kost, skulle få sådan.

Enligt Kungl. Maj:ts beslut skola sålunda fortfarande fem underläkare vara utan lön och två endast avlönas med några hundra kronor om året.

De läkare, som här är fråga om, äro män i trettioårsåldern, medicine licentiater och legitimerade läkare.

De äro skyldiga att ägna hela sin arbetskraft åt serafimerlasarettet och äro förbjudna att ha enskild praktik. De få ej ta betalt av de patienter, som de behandla.

De äro således under den tid, som de inneha sina befattningar vid lasa-

rettet, urståndsatta att på något annat sätt försörja sig. Trots detta vill icke Kungl. Maj:t medge dem någon lön alls för deras arbete i sina befattningar.

Det är icke underligt, att detta egendomliga regeringsbeslut i hög grad upprör vederbörande läkare.

Fyra av de sju ifrågavarande läkarna arbeta på lasarettets polikliniker. De ha där en mycket stor arbetsbörda. Som exempel vill jag nämna, att vid en av poliklinikerna, den medicinska, under sistförflutna år gjordes nära 28,000 besök av sjuka. Tre läkare äro anställda vid denna poliklinik och skola sålunda undersöka och behandla dessa 28,000 sjuka personer under året. Av dessa tre läkare har en ingen lön alls. De övrigas mycket klena löner skall jag i detta sammanhang icke tala om. Det är uppenbart, att tre läkare äro i allra minsta laget för en sådan arbetskvantitet som den nämnda, om undersökningar av de sjuka i överensstämmelse med den medicinska vetenskapens och således med en omsorgsfull sjukvårds krav skola kunna göras.

Liknande förhållanden råda vid lasarettets övriga polikliniker, så att även där arbetsbördan för de helt oavlönade läkarna är lika stor.

Det är således uppenbart, att dessa oavlönade läkare äro oundgängliga för serafimerlasarettets sjukvård och att poliklinikerna helt enkelt icke kunna uppehållas utan dem.

Poliklinikerna inbringa cirka 150,000 kronor årligen. Med dessa pengar finansieras amorteringen av lån för lasarettets ombyggnad. Läkare, som arbeta in dessa pengar för lasarettets räkning, förvägras sålunda av Kungl. Maj:t den lön, som direktionen beslutat tilldela dem, och anses böra vara fullständigt oavlönade.

Den lön, som av direktionen begärts, är synnerligen anspråkslös, nämligen 1,800 kronor om året för var. Detta är mindre än vad i Stockholm en stor del kroppsarbetare förtjäna med avtalsenliga löner redan vid betydligt yngre ålder än dessa läkare ha.

Det är vidare att märka, att denna ringa lön icke skulle helt och hållet betalas av statsverket utan endast cirka 60 procent av densamma.

Man kan på anmärkningarna härom svara, att det är beklagligt, men att tiderna äro sådana, att man är tvungen att avslå framställning om lön.

Det är dock en egendomlig kontrast emellan en sådan ståndpunkt och den ståndpunkt, som regeringen intar i förhållande till de arbetslösa. Våldiga summor beräknas för avlöning av de arbetslösa och våldiga arbeten planeras, vid vilkas utförande avses att de arbetslösa skola tillförsäkras avtalsenliga löner. Jag kritiserar ej detta. Krafttag behövas utan tvivel för lindrandet av de arbetslösas svåra läge. Men är det icke egendomligt, att dessa unga läkare, som förrätta ett arbete, om vars oundgänglighet och vikt intet tvivel kan råda, skola göra detta utan ersättning. Detta förefaller så mycket egendomligare som genom deras arbete intjänas stora penningsum-

mor, som staten eljest skulle få betala ur sin egen pung till sjukhusets modernisering. För dem begäras ingalunda några avtalsenliga löner. Vid intet av Stockholms stads sjukhus är en enda underläkare avlönad så lågt som dessa underläkare skulle bli, om direktionens beslut om lön för dem godkänts av Kungl. Maj:t. Ändock avslår Kungl. Maj:t varje lön. Om dessa läkare liksom arbetarna strejkade, skulle serafimerlasarettets polikliniker nödsakas inställa sin verksamhet eller i hög grad begränsa den.

Man kan säga, att förhållandena ej äro jämförliga med kroppsarbetarnas, ty dessa läkare taga emot de ifrågavarande oavlönade befattningarna därför, att de ge dem utsikter till meriter, av vilka de i framtiden skörda frukterna.

Detta är sant. Men är det därför riktigt, att det ej ges lön för utfört arbete? Skulle detta någonsin kunna komma i fråga om det gällt arbetare, även om befattningarna utgöra en ingångsport till avlönade befattningar i statens eller kommunens tjänst?

De unga läkare, som komma till dessa platser efter cirka 10 års universitetsstudier, ha i flertalet fall skulder. För att kunna stå på dessa platser, måste de ytterligare skuldsätta sig. Läkarna komma självfallet icke mer än till en ringa del ur burgna hem. De flesta komma från fattiga hem, många från arbetare- eller bondehem. De kunna icke hålla ut på dessa platser. De kunna icke vänta tills de erhålla en avlönad befattning i lasarettets tjänst. De kunna i flertalet fall icke ens åtaga sig en av de avlönade platserna på grund av att lönen är så obetydlig, att ytterligare skuldsättning ändock måste ske. Dessa platser äro emellertid de trappsteg på vilka de måste gå för att småningom komma fram till sjukhusöverläkaretjänster, således till de ledande befattningar, som ha ansvaret för sjukvårdens utveckling och den kliniska medicinens framsteg i vårt land.

Regeringens lönepolitik gör det således svårt eller omöjligt för andra än ekonomiskt starka yngre läkare att komma fram till de ledande befattningarna i facket.

Jag kan icke finna, att man kan försvara, att läkare i 30-årsåldern, som sköta ansvarsfulla befattningar i sjukvården och vilkas arbetskraft där icke kan undvaras och vilka genom sitt arbete tjäna in stora summor åt statsverket, skola vara fullständigt oavlönade.

Det kan icke vara konsekvent att samtidigt som man kämpar för principen om statens skyldighet att se till att medborgarna få arbete, på vilket de kunna försörja sig med avtalsenliga löner, icke medge någon som helst lön åt män, som göra ett högkvalificerat arbete, vilket staten icke kan undvara och som i flertalet fall icke ha några egna tillgångar, utan i stället dras med skulder.

Jag vill på grund av denna motivering yrka, att riksdagen måtte besluta, att hos Kungl. Maj:t anhålla, att Kungl. Maj:t måtte vidtaga nödiga åtgärder för att nedannämnda sju av serafimer-

lasarettets underläkare måtte erhålla lön med 1,800 kronor per år jämte dyrtidstillägg enligt för statens befattningshavare i s. k. nyreglerade verk gällande grunder, nämligen

en underläkare vid medicinska klinikens laboratorier,
 en » » första medicinska kliniken,
 en » » andra » » ,
 en » » medicinska polikliniken,
 en » » nervpolikliniken med tjänstgöringsskyldighet även å nervkliniken,
 en » » ögonpolikliniken samt
 en » » polikliniken för öron-, näs- och halssjukdomar.

Stockholm den 19 januari 1933.

Israel Holmgren.